

เอกสารผลงาน

เรื่อง การนำหลักสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงงาน

กรณีศึกษา : ข้อมูลด้านแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ

โดย

นางวิภาทิพย์ อารุชเทวินทร์

ตำแหน่ง นักวิชาการแรงงาน 6ว

(ลายเซ็น)

นางวิภาทิพย์ อารุชเทวินทร์

นักวิชาการแรงงาน 6ว

ผู้ขอรับการประเมินเพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง นักวิชาการแรงงาน 7ว

สำนักงานแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

กระทรวงแรงงาน

ว 12.05.6

76480

2547

ห้องสมุดกระทรวงแรงงาน

08875

เอกสารผลงานเรื่อง การนำ

บทคัดย่อ

จากการศึกษาเรื่อง “การนำหลักสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงงาน กรณีศึกษา : ข้อมูลด้านแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ ” มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงปัญหาของการใช้ข้อมูลด้านแรงงานของผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการสังเกตไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้องที่จำเป็นต้องใช้ข้อมูลในด้านแรงงานพบว่ายังไม่มีความเข้าใจในเรื่องตัวชี้วัดของข้อมูลแรงงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร ซึ่งจัดทำโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ทั้งนี้เนื่องจากข้อมูลดังกล่าวมีการสำรวจในปัจจุบันเป็นประจำทุกเดือน ทำให้ไม่ทราบจะใช้ข้อมูล ณ จุดเวลาใด และใช้อย่างไร ข้อมูลตัวไหนมีความสำคัญเช่นไร และมีวิธีการคำนวณเช่นไร จะใช้ประโยชน์ได้อย่างไร ซึ่งจริงๆ แล้วข้อมูลปัญหาดังกล่าวที่ได้นำเรียนมาทั้งหมดนี้ ผู้ศึกษาได้จากการสังเกตและประสบการณ์ (จริงๆ แล้วควรจะทำการศึกษาโดยใช้แบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างประกอบข้อมูลประเด็นปัญหาดังกล่าว แต่ภายใต้ข้อจำกัดในด้านเวลาขณะนี้จึงขอใช้ข้อมูลศึกษาปัญหาจากประสบการณ์และการสังเกตก็น่าจะเพียงพอแล้ว เนื่องจากเป็นข้อเท็จจริง เนื่องจากวัตถุประสงค์ประเด็นหลักของการศึกษาในครั้งนี้คือ เพื่อศึกษาถึงหลักการใช้สถิติกับข้อมูลด้านแรงงาน ทั้งนี้เพื่อให้มีองค์ความรู้สำหรับการปฏิบัติงานในด้านสถิติ ข้อมูลด้านแรงงานได้อย่างถูกหลักวิชาการในขั้นพื้นฐานแก่ผู้ที่จำเป็นต้องปฏิบัติงานตลอดจนผู้เกี่ยวข้องในด้านข้อมูลแรงงาน

และสืบเนื่องจากวัตถุประสงค์หลักของการศึกษาที่ผู้ศึกษามีความตั้งใจ มุ่งนำเสนอหลักการการใช้สถิติกับข้อมูลด้านแรงงานเป็นสำคัญ จึงพยายามชี้ให้เห็นถึงวิธีการได้มาของข้อมูลแรงงานที่ได้จากการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากร วิธีการนำข้อมูลไปใช้ประโยชน์ โดยได้แสดงวิธีการคำนวณตัวชี้วัดต่าง ๆ ขั้นพื้นฐาน ที่พิจารณาแล้วว่ามีมีความสำคัญ ตลอดจนได้ทบทวนเทคนิคง่าย ๆ ทางด้านสถิติเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ข้อมูลให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานต่อไป ทั้งนี้ในการศึกษา ผู้ศึกษาได้นำเสนอผลการศึกษาโดยยกตัวอย่างข้อมูลการสำรวจภาวะการมีงานทำของประชากรของจังหวัดศรีสะเกษ ประกอบการนำเสนอ

ผลการศึกษา พบว่า ตัวชี้วัดด้านแรงงานที่สำคัญ ที่เจ้าหน้าที่ในสังกัดกระทรวงแรงงานและผู้ที่เกี่ยวข้องควรทราบและควรทำความเข้าใจในเบื้องต้นมีอยู่อย่างน้อย 6 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

2. อัตราส่วนผู้มีงานทำ...

2. อัตราส่วนผู้มีงานทำต่อประชากร
3. สถานภาพการทำงาน
4. การทำงานตามสาขาอุตสาหกรรม
5. การทำงานตามอาชีพ
6. อัตราการว่างงาน

ทั้งนี้ในเรื่องการใช้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นข้อมูลอะไรก็ตาม ผู้ใช้ข้อมูลเหล่านั้น ควรทราบถึงที่มา แนวความคิด คำนิยามต่างๆ วิธีการสำรวจหรือวิธีการได้มาซึ่งข้อมูลนั้นๆ ตลอดจนวิธีการคิดคำนวณค่าทางสถิติด้วย เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ที่ถูกต้องไม่คลาดเคลื่อน ในกรณีนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษาและได้ทราบ ข้อพึงระวังในการใช้ข้อมูลจากโครงการสำรวจภาวะการทำงานของประชากรจังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสำรวจโดยสำนักงานสถิติแห่งชาติ ดังต่อไปนี้

1. ก่อนที่จะนำข้อมูลสถิติแรงงานมาใช้ประโยชน์ สิ่งที่สำคัญและขาดไม่ได้คือ ผู้ใช้ข้อมูลควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับ แนวคิด คำนิยาม วิธีการจัดเก็บข้อมูล เพราะการกำหนดแนวคิด คำนิยาม ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในแต่ละเรื่อง แต่ละโครงการ ที่แตกต่างกันออกไป หากมีการนำข้อมูลไปใช้ โดยไม่พิจารณาให้รอบคอบแล้ว จะนำไปสู่ข้อสรุปที่ผิดพลาดและมีความขัดแย้งได้

2. การได้มาของข้อมูลแต่ละวิธีไม่จะเป็นข้อมูลที่ได้มาจากการสำรวจ การสำมะโน หรือที่ได้จากการบริหารนั้น จะมีความแตกต่างกันในระดับของการนำเสนอ ผู้ที่จะนำข้อมูลไปใช้ควรทำการศึกษาถึงความแม่นยำให้ดีเสียก่อน มิฉะนั้นจะก่อให้เกิดการสรุปที่ผิดพลาดได้เช่นเดียวกัน กล่าวคือ

- ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจ ส่วนใหญ่จะมีปัญหาแล้วข้อจำกัดในเรื่อง ขนาดตัวอย่างซึ่งไม่มากพอที่จะนำเสนอผลในระดับท้องถิ่นได้ ฉะนั้นหากมีการนำเสนอข้อมูลประเภทนี้ไปแสดงในระดับย่อย ๆ ลงไป อาจจะก่อให้เกิดความคลาดเคลื่อนและผิดพลาดได้

- ข้อมูลจากการสำมะโน มีการเสนอผลในระดับท้องถิ่นย่อยได้ แต่มีข้อจำกัด

/ในด้านรายละเอียด ...

ในด้านรายละเอียด การทำสำมะโน เป็นโครงการที่ใช้ต้นทุนสูง ใช้เวลานาน จะดำเนินการบ่อยๆ ไม่ได้ ข้อมูลจากวิธีนี้ส่วนใหญ่จะใช้พิจารณาอย่างกว้างๆ หรือใช้เป็นฐานข้อมูลเปรียบเทียบกับข้อมูลอื่น

- ข้อมูลจากการบริหาร จะมีรายละเอียดมาเนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้จากการลงทะเบียน รายงานต่างๆ การสังเกต รวมทั้งแบบฟอร์มต่างๆ ซึ่งข้อดีข้อมูลประเภทนี้มีความสมบูรณ์ครบถ้วนเฉพาะเรื่อง แต่ไม่ได้มีการเก็บเป็นสถิติโดยตรง

3. การจำแนกข้อมูล ผู้ใช้ข้อมูลควรให้ความสำคัญและใช้อย่างระมัดระวัง เนื่องจากในการสำรวจมีขนาดตัวอย่างจำกัด การจำแนกรายละเอียดจะกระทำตามที่กำหนดไว้ล่วงหน้าเท่านั้น หากมีการใช้ข้อมูลโดยจำแนกรายละเอียดมากเกินไป อาจจะทำให้เกิดความคลาดเคลื่อนได้สูง.

แนวทางการแก้ไขปัญหา

1. เนื่องจากยังมีปัญหาในด้านการบริหารจัดการข้อมูลและใช้ข้อมูลด้านแรงงาน ยังไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้เกี่ยวข้อง ซึ่งจำเป็นต้องปฏิบัติงานในด้านนี้ ควรจะจัดให้มีการประชุม หรือฝึกอบรมแก่ผู้เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของกระทรวงแรงงานรวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้สนใจได้เข้าร่วมประชุมด้วย โดยมีเจ้าหน้าที่ผู้เชี่ยวชาญจากส่วนกลางเป็นผู้ให้คำปรึกษาที่ดี

2. เนื่องจากข้อมูลด้านแรงงานมีความเกี่ยวข้องกับแทบทุกฝ่าย เช่น จังหวัดศรีสะเกษมีผู้ใช้ข้อมูลแรงงานไม่ว่าจะเป็น อบต., สำนักงานจังหวัด, ผู้บริหาร, ฯลฯ ผู้ปฏิบัติจะต้องจัดระบบข้อมูลแรงงานเป็นอย่างดี เพื่อการนำเสนอข้อมูลด้วยความถูกต้องแม่นยำอันสามารถนำไปใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์

3. สร้างมืออาชีพด้านข้อมูลแรงงาน โดยผู้ศึกษามีความเห็นว่าสมควรจัดให้มีหน่วยงานในสังกัดกระทรวงแรงงาน เพื่อทำหน้าที่ในด้านสถิติแรงงาน โดยเฉพาะ เพื่อสำรวจ/ประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้านแรงงาน พร้อมทั้งวางระบบการจัดเก็บข้อมูลและประมวลผลข้อมูลเป็นเครือข่ายเชื่อมโยงทั่วประเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ สามารถเก็บข้อมูลที่ทุกคนมุ่งหวังที่จะใช้ข้อมูลที่ได้มาตรฐาน เช่น หาวิธีให้ได้มาซึ่งข้อมูลผู้ว่างงานที่มีระบบการจัดเก็บที่

เชื่อถือได้โดยอาจจะหาวิธีการที่ได้มาตรฐานในการจัดเก็บทำทะเบียน ประมวลผลด้วยโปรแกรมที่มีประสิทธิภาพ ฯลฯ

4. จัดให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลด้านแรงงานเป็นประจำ นอกจากจะเป็นการนำเสนอข้อมูลต่อผู้สนใจแล้ว เจ้าหน้าที่ที่จัดทำข้อมูลที่ปฏิบัติงานในด้านนี้จะได้มีความตั้งใจและขยันศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อความมั่นใจในการนำเสนอข้อมูล สู่วิธีการดำเนินงาน

คำนำ

เอกสารผลงาน “ การนำหลักสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงงาน - กรณีศึกษา : ข้อมูลด้านแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ ฉบับนี้เกิดขึ้นเนื่องจากผู้ศึกษามีความเห็นว่าการบริหารจัดการข้อมูลแรงงานเป็นสิ่งสำคัญมาก จากประสบการณ์และการสังเกตของผู้ศึกษาพบว่า ยังมีเจ้าหน้าที่และผู้เกี่ยวข้องด้านข้อมูลแรงงานบางคน ยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องการนำสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงได้อย่างถูกต้องเท่าใดนัก สุดท้ายอาจส่งผลกระทบต่อการวิเคราะห์ที่ผิดพลาดได้ ผู้ศึกษาจึงได้ทำการศึกษาและจัดทำเอกสารผลงานฉบับนี้ขึ้นมา โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อเป็นองค์ความรู้ในเรื่องการนำหลักทางสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงงานให้มีความถูกต้องยิ่งขึ้น โดยได้ใช้ข้อมูลแรงงานของจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2545 – 2547 เป็นตัวอย่างในการศึกษา และเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ผู้สนใจและผู้เกี่ยวข้องที่ต้องใช้ข้อมูลด้านแรงงานที่ถูกต้องตามหลักทางสถิติ นอกจากนี้ยังเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบด้านข้อมูลแรงงานต่อไป

ผู้ศึกษาหวังว่าเอกสารผลงาน “ การนำหลักสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงงาน กรณีศึกษา : ข้อมูลด้านแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ” นอกจากจะสามารถใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารจัดการข้อมูลด้านแรงงานในขั้นพื้นฐานแล้ว ผู้ที่สนใจยังสามารถใช้เป็นแนวทางในการศึกษาขั้นสูงต่อไปได้อีกด้วย ยกตัวอย่าง การวางแผนเขียนโปรแกรมด้านคอมพิวเตอร์สำหรับข้อมูลด้านแรงงาน, การสำรวจและจัดเก็บข้อมูลแรงงานที่ได้มาตรฐาน, การวิเคราะห์ข้อมูลและการคาดการณ์ด้านแรงงาน ฯลฯ เป็นต้น

เอกสารผลงานฉบับนี้ผู้ศึกษาได้รับความเมตตาและความช่วยเหลือสนับสนุนจากคณะที่ปรึกษา ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายเป็นอย่างดี จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้ด้วย และจะเป็นพระคุณอย่างยิ่งที่ท่านผู้อ่านจะได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการจัดทำเอกสารฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้ดียิ่งขึ้น สุดท้ายผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่าเอกสารฉบับดังกล่าวจะเป็นประโยชน์แก่ผู้สนใจได้บ้างไม่มากก็น้อย

วิภาทิพย์ อารุทธวินทร์

นักวิชาการแรงงาน 6ว

10 กันยายน 2547

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ

คำนำ

สารบัญตาราง

บทที่ 1 บทนำ

1

1. ความสำคัญของปัญหา

1

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2

3. ขอบข่ายการศึกษา

3

4. วิธีการศึกษา

3

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3

บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

5

1. แนวคิดเกี่ยวกับความหมายของ "สถิติ"

5

2. แนวคิดเกี่ยวกับการได้มาของข้อมูลสถิติ

11

3. แนวคิดเกี่ยวกับการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร

12

4. แนวความคิดในการจัดทำกำลังแรงงาน

15

(Labour Force Concept)

บทที่ 3 การนำหลักสถิติมาใช้กับข้อมูลด้านแรงงาน

20

กรณีศึกษา : ข้อมูลด้านแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ

1. ข้อมูลทั่วไป

20

ข้อสังเกต : 1. ธรรมชาติของข้อมูลแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ

2. ปัญหาของผู้ใช้ข้อมูลแรงงานที่พบ

2. การดำเนินงานและนำเสนอผลการศึกษา

21

"การใช้หลักสถิติกับข้อมูลด้านแรงงาน กรณีศึกษา:

ข้อมูลด้านแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ"

- ตัวชี้วัดการใช้กำลังแรงงานของประชากร

24

: อัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงาน

/อัตราส่วนผู้มีงานทำต่อประชากร...

	หน้า
: อัตราส่วนผู้ปฏิบัติงานต่อประชากร	
- ตัวชี้วัดโครงสร้างการทำงานของประชากร	26
: สถานภาพการทำงาน	
: การทำงานตามสาขาอุตสาหกรรม	
: การทำงานตามอาชีพ	
- ตัวชี้วัดการว่างงานของประชากร	32
: อัตราการว่างงาน	
- ข้อพึงระวังในการใช้ข้อมูล	34
3. เทคนิคการคำนวณและการวิเคราะห์สถิติแรงงานขั้นพื้นฐาน	36
บทที่ 4 สรุปและข้อเสนอแนะ	40
1. สรุป	40
2. ปัญหาและข้อเสนอแนะ	44
- ปัญหา	44
- ข้อเสนอแนะ	44
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
คณะที่ปรึกษา	

.....

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1	แสดงจำนวนประชากรจังหวัดศรีสะเกษอำเภอตามสถานภาพแรงงาน พ.ศ. 2545 – 2547	23
ตารางที่ 2	แสดงอัตราการมีส่วนร่วมในกำลังแรงงานจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอตามเขต ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2545 - 2547	24
ตารางที่ 3	แสดงอัตราส่วนผู้มีงานทำต่อประชากรจังหวัดศรีสะเกษ ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2545 – 2547	25
ตารางที่ 4	แสดงร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปจังหวัดศรีสะเกษที่มีงานทำ อำเภอตามสถานภาพการทำงาน ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2545 – 2547	26
ตารางที่ 5	แสดงจำนวนของผู้มีงานทำจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอตามอุตสาหกรรม ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2545 – 2547	28
ตารางที่ 5.1	แสดงร้อยละของผู้มีงานทำจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอตามอุตสาหกรรม ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2545 – 2547	29
ตารางที่ 6	แสดงจำนวนและร้อยละของประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปในจังหวัดศรีสะเกษ อำเภอตามอาชีพ ไตรมาสที่ 1 พ.ศ. 2545 – 2547	31
ตารางที่ 7	แสดงอัตราการว่างงานจังหวัดศรีสะเกษ พ.ศ. 2545 – 2547	33

.....